

บทที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

.ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง สอนในบ้าน : การสร้างความโดดเด่นทางสังคม โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วนดังนี้

- 1) วิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา
- 2) ประเด็นคำถาม

วิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อสร้างความโดดเด่นทางสังคมให้กับตนเอง โดยการอธิบายการเกิดขึ้นของความโดดเด่นทางสังคมผ่านทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสัญลักษณ์ ธรรมเนียม ฮาบิทัส รูปแบบการใช้ชีวิต และชนชั้นทางสังคม ข้อมูลที่นำไปสู่อธิบายเช่นนี้มักเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก ความทรงจำ การรับรู้ และการประเมินคุณค่าซึ่งเป็นข้อมูลที่ยากที่จะเข้าถึงด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ที่ให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้ศึกษาจึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นเครื่องมือในช่วยเก็บข้อมูล และอาศัยเทคนิควิธีในการวิจัยหลายวิธีเข้ามาช่วยในการศึกษา

วิธีการหลักที่ผู้ศึกษาใช้คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview) นอกจากนี้ยังใช้วิธีการอื่นๆเข้ามาช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ไม่สามารถเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ได้ วิธีการเหล่านั้นได้แก่ การสังเกต การถ่ายรูปเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) การสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้กับตนเอง

การหากลุ่มตัวอย่างและการสัมภาษณ์

เนื่องจากเป็นงานศึกษาชิ้นนี้เกี่ยวข้องกับสอนในบ้าน สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์มากที่สุดก็คือ ในสวนหรือในบริเวณบ้านที่สามารถมองเห็นสวน เพราะสถานที่นั้นจะเอื้อให้เกิดการสนทนาพร้อมๆกับการชี้ชวนให้ผู้ศึกษาดูสวนไปพร้อมๆกันซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น สวนที่เป็นฉากในการสนทนาจะช่วยรื้อฟื้นความทรงจำและทำให้กรณีศึกษาถ่ายทอดความรู้สึกของพวกเขา/เธอให้ผู้ศึกษาฟังได้ดีกว่าการสัมภาษณ์ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีสวน รวมทั้งยังเอื้อให้ผู้ศึกษาสามารถตั้งคำถามใหม่ๆจากรายละเอียดที่อยู่ในทุกมุมของสวน

อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์ในบริเวณบ้านที่ถือว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัวที่มีรั้วรอบขอบชิดก็ไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปได้ง่ายดายนัก การอนุญาตให้คนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนเข้าบ้านจึงเป็นสิ่งที่สร้าง 'ความหนักใจ' ให้แก่ผู้ศึกษาเป็นอย่างมาก ความหนักใจนั้นดูจะเบาบางลงเมื่ออาจารย์ท่านหนึ่ง ช่วยติดต่อเพื่อนที่เป็นบรรณาธิการนิตยสารที่อยู่ในเครือเดียวกับบรรณาธิการนิตยสารเกี่ยวกับ สนวน เมื่อผู้ศึกษาสามารถเข้าพบกับบรรณาธิการบริหารของนิตยสารเกี่ยวกับสนวนเพื่อขอให้ช่วย แนะนำเจ้าของสนวนที่ได้รับการคัดเลือกลงนิตยสารให้ผู้ศึกษารู้จัก บรรณาธิการบริหารจึงแนะนำไปที่บรรณาธิการที่ทำงานติดต่อกับเจ้าของสนวนโดยตรง พี่บรรณาธิการคนดังกล่าวจึงหยิบยื่น รายชื่อเจ้าของสนวนพร้อมกับเบอร์ติดต่อให้กับผู้ศึกษาอย่างเต็มใจ รายชื่อเจ้าของสนวนในกระดาษ ใบนั้นจึงเป็นเสมือนใบเบิกทางในการเข้าสู่โลกที่ผู้ศึกษาอยากเข้าถึง

เจ้าของบ้านในรายชื่อที่บรรณาธิการได้ให้ไว้หลายคนไม่สะดวกที่จะให้ผู้ศึกษาสัมภาษณ์ ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาและข้อจำกัดอื่นๆ แต่กรณีศึกษาอีกจำนวนหนึ่งก็พร้อมที่จะเล่าเรื่องราว เกี่ยวกับสนวนและเรื่องส่วนตัวของตนเอง การเข้าไปสัมภาษณ์ที่ๆกรณีศึกษาที่บ้านทำให้ผู้ศึกษาได้ เรียนรู้วิธีการวิจัยที่ไม่มีเขียนไว้ในตำราวิจัย ประสบการณ์จากการสัมภาษณ์ที่ๆกรณีศึกษาตั้งแต่ แรกจนถึงที่กรณีศึกษาคนสุดท้ายเป็นสิ่งที่ยกย่องบอกผู้ศึกษาที่ละเล็กทีละน้อยว่าควรปฏิบัติตัวอย่าง ไรจึงจะสร้างความสนิทสนมที่ไม่เกินเลยกับที่ๆกรณีศึกษา

การเข้าไปในฐานะของแขกผู้มาเยี่ยมเยียนเป็นวิธีการหนึ่งในการวางบทบาทของผู้ศึกษา กับที่ๆกรณีศึกษา แต่แขกผู้เยี่ยมเยียนที่ผู้ศึกษาไม่เคยเห็นหน้าค่าตาหรือไม่เคยรู้จักกันมาก่อนจึง ไม่เหมือนแขกผู้เยี่ยมเยียนที่เจ้าของบ้านรู้จักสนิทสนม ผู้ศึกษาจึงเป็นแขกผู้มาเยี่ยมเยียนที่ก้าว เข้าบ้านของที่ๆกรณีศึกษาด้วยความเกรงใจ ความเป็นมิตรที่ทำให้ที่ๆกรณีศึกษาไม่รู้สึกว่าผู้ศึกษา เป็นคนที่อันตราย ความอ่อนน้อมกับผู้ที่มั่นใจให้คนที่ไม่รู้จักเดินเข้าไปในบ้าน และขออนุญาตที่ๆ กรณีศึกษาอยู่เสมอ ด้วยคำพูดที่ว่า “นั่งคุยตรงไหนได้บ้างคะ” “ขอเข้าไปตรงนี้ได้มั๊ยคะ” “เดินดู สนวนรอบๆบ้านเลยได้มั๊ยคะ” “เข้าไปดูสวนหลังบ้านได้มั๊ยคะ” รวมทั้ง “ขอถ่ายรูปได้มั๊ยคะ” ผู้ศึกษา จึงรู้สึกว่า ‘ตนเองตัวเล็กลง’ เมื่ออยู่ในบ้านและสวนของที่ๆกรณีศึกษา

ในการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษาเลือกที่จะสัมภาษณ์ด้วยการสัมภาษณ์แบบ ‘ชวนคุย’ ที่สร้าง ความเป็นกันเองและเหมาะสมกับบทบาทของแขกผู้มาเยี่ยมเยียนมากกว่าการสัมภาษณ์แบบ โครงสร้างที่เป็นไปตามคำถามที่เราเตรียมไว้อย่างเคร่งครัด คำตอบหรือคำบอกเล่าที่ที่ๆกรณีศึกษา จะเป็นแนวทางในการตั้งคำถามต่อไป เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจคำพูดของที่ๆได้ชัดเจนมากขึ้นและ เชื่อมโยงไปสู่คำถามในประเด็นถัดไป ถึงแม้การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์จะเป็นการชักใช้ลงใน รายละเอียด แต่คำถามเหล่านั้นก็เป็นคำถามที่ไม่เร่งรัด ไม่คาดคั้น และยอมรับหากกรณีศึกษาไม่

ต้องการพูดถึง เมื่อเห็นว่าพี่กรณีศึกษาไม่มีเวลาร่างมากนัก มีธุระต้องทำ หรือมีงานคั่งค้างอยู่ ผู้ศึกษาจะพยายามใช้เวลาเก็บข้อมูลให้น้อยลง ตามในประเด็นสำคัญให้มากขึ้นและลากลับบ้านในทางกลับกัน เมื่อพี่ๆกรณีศึกษาคนใดมีเวลาร่างเพียงพอและเต็มใจให้ผู้ศึกษาอยู่สัมภาษณ์ต่อด้วยการชวนไปรับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน ชวนไปเดินซื้อต้นไม้ หรือชวนไปดูร้านรับแต่งสวน ผู้ศึกษาจะตอบตกลงทันที เพราะโอกาสเช่นนั้นจะทำให้ผู้ศึกษารู้จัก สนิทสนม และเข้าถึงตัวตนของพี่ๆกรณีศึกษามากขึ้น

การสังเกต

นอกจากการสัมภาษณ์แล้ว การสังเกตก็เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่ผู้ศึกษาเลือกใช้อยู่เสมอ การสังเกตทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ผู้ศึกษาไม่สามารถสอบถามในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เข้าถึงข้อมูลที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดได้หรือเป็นข้อมูลที่อ่อนไหวต่อความรู้สึกของพี่ๆกรณีศึกษา ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับบรรณนิยม ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม ฮาปิตัส เป็นต้น

สิ่งที่ผู้ศึกษาสังเกตอยู่เสมอคือ ข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน ไม่ว่าจะเป็น รถยนต์ที่ใช้เฟอร์นิเจอร์ในบ้าน ของวางและเครื่องดื่มที่พี่ๆนำมารับรองแขก 'ดีไซน์' ของแก้วน้ำที่พี่ๆนำมาให้ดื่ม ฯลฯ การจัดตกแต่งบ้าน ไม่ว่าจะเป็น รูปแบบของห้องครัว/ห้องน้ำ ความเป็นระเบียบห้องรับแขก ชั้นวางของโซฟา ฯลฯ จำนวนคนรับใช้ที่บ้าน

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาจะทำความรู้จักพี่ๆกรณีศึกษาผ่านสิ่งของ/คนที่อยู่ในบ้านแล้ว ผู้ศึกษายังรู้จักและเข้าใจถึงตัวตนของพี่ๆกรณีศึกษาได้ดีขึ้นจากการสังเกตการแต่งตัว บุคลิกท่าทาง วิธีการพูดคุย น้ำเสียง สำเนียงการพูด การพูดคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ/คำเฉพาะในแวดวงนักสะสมต้นไม้ วิธีการชื่นชมความสวยงามของสวน การสังเกตพี่ๆกรณีศึกษาจึงเป็นวิธีการที่สำคัญวิธีหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้

การใช้กล้องถ่ายรูปช่วยบันทึกข้อมูล

ในการสัมภาษณ์ที่บ้านของพี่ๆกรณีศึกษา ผู้ศึกษาไม่เพียงแต่บันทึกคำพูดจากการสัมภาษณ์เท่านั้น แต่ยังใช้กล้องถ่ายรูปมาเป็นเครื่องมือช่วยเก็บข้อมูลด้วย วิธีการถ่ายรูปนั้นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่หนึ่งคือการถ่ายรูปสวนและองค์ประกอบสวนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถเก็บภาพรวมของสวน และรูปแบบ/องค์ประกอบ/ต้นไม้ที่อยู่ในสวนตามสายตาของผู้ศึกษาและสามารถนำมาถ่ายทอดกับผู้อ่านได้ว่าสวนแห่งนั้นมีอะไรและมีประเด็นที่น่าสนใจอะไรบ้าง

อีกรูปแบบหนึ่งคือ การถ่ายรูปสวนและองค์ประกอบสวนตามคำบอกเล่าของพี่ๆ กรณีศึกษาในขณะที่พี่ๆ พาเดินชมสวน การถ่ายรูปนั้นเป็นการถ่ายรูปในรายละเอียดหรือมุมสวนที่ ตรงตามเรื่องเล่าและความรู้สึกที่พี่ๆ กรณีศึกษาพูดให้ฟัง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อพี่ๆ เล่าถึงต้นไม้ต้น ไปรด พร้อมกับชี้ให้ดู ผู้ศึกษาก็จะถ่ายรูปต้นไม้ต้นนั้นไว้ บางครั้งกล้องถ่ายรูปก็เป็นเครื่องมือใน การแสดงสิ่งที่พี่ๆ กรณีศึกษาต้องการแสดงให้ผู้ศึกษาเห็น เมื่อพี่ๆ กรณีศึกษาคุยกำกับมุมกล้องว่า “ถ่ายอันนี้ไปสิ” “สวนที่ต้องถ่ายมุมนี้จึงจะสวย” เป็นต้น

การใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพสวนในวันสัมภาษณ์ช่วยถ่ายทอดคำพูดจากการ สัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตให้ชัดเจนขึ้น การบอกเล่าเรื่องราวในวิทยานิพนธ์พร้อมๆ กับการใช้รูปประกอบจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ภาพถ่ายยังช่วยให้ผู้ศึกษา สามารถนำกลับมาตีความและมองเห็นประเด็นใหม่ๆ ในการวิเคราะห์ที่ผู้ศึกษามองข้ามไปในวันที่ สัมภาษณ์ หลายครั้งการวิเคราะห์และตีความของผู้ศึกษาเกิดขึ้นเมื่อได้ย้อนกลับไปดูรูปที่เคยถ่าย เก็บไว้

การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

นอกจากสังเกตพี่ๆ กรณีศึกษาและสิ่งของรอบตัวแล้ว การสังเกตอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้ศึกษา ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมนั้นเป็นการเข้าไป สังเกตในสถานการณ์การทำงานจริงของพี่บรรณาธิการและพี่นักจัดสวนที่ผู้ศึกษารู้จัก

ผู้ศึกษาเริ่มทำความเข้าใจเรื่องการจัดสวนในบ้านด้วยการติดตามพี่บรรณาธิการที่เข้าไป ถ่ายรูปและสัมภาษณ์เจ้าของสวนเพื่อนำเรื่องราวนั้นมาเผยแพร่ในนิตยสาร/หนังสือคู่มือการจัด สวน รวมทั้งการจัดสถานที่เพื่อถ่ายรูปสวนลงหน้าปกหนังสือ การติดตามดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาเริ่ม ก้าวเข้าไปสู่โลกของสวนสวยงาม เริ่มทำความเข้าใจว่าสวนที่สวยงามที่พี่บรรณาธิการเลือกมี ลักษณะเช่นไร ความสวยงามและความมีรสนิยมของสวนเป็นเช่นไร

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังเข้าไปสังเกตการณ์และร่วมพูดคุยกับลูกค้าที่ต้องการให้พี่นักจัดสวน ออกแบบสวนและจัดสวนให้ โดยไม่เปิดเผยว่าตนเองเป็นใครและใช้บทบาทของความเป็นน้องที่มา ช่วยพี่นักจัดสวนทำงานในร้านเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อทำความเข้าใจถึงความ ต้องการสวนในบ้านของตนเอง กระบวนการต่อรองระหว่างรสนิยมของนักจัดสวนและรสนิยมของ เจ้าของบ้าน การต่อรองเรื่องต้นไม้ที่จะนำมาปลูก ความเชื่อค่านิยมของลูกค้าที่เกี่ยวกับสวน ความ คาดหวังของลูกค้าที่มีต่อนักจัดสวน เป็นต้น

ถึงแม้ว่าข้อมูลที่ได้จากวิธีการนี้จะไม่มากเท่ากับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แต่การสังเกต อย่างมีส่วนร่วมนี้ได้ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจปรากฏการณ์การจัดสวนบ้านและความสัมพันธ์ของสวน

และเจ้าของสวนได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งยังใช้ข้อมูลที่ได้รับจากสถานการณ์จริงมาช่วยตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์และครบถ้วนขึ้น

การสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้ตนเอง

การเตรียมตัวเพื่อไปสัมภาษณ์ที่ๆกรณีศึกษานั้น ผู้ศึกษาต้องทำการบ้านหนักทีเดียว การเป็นนักศึกษาสังคมวิทยาที่ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบสวนและพันธุ์ไม้ และตัวตนของผู้ศึกษาที่ไม่เคยสนใจเรื่องต้นไม้และการจัดสวนมาก่อน ความรู้เรื่องการจัดสวนสวยงามของผู้ศึกษาจึงอยู่ในระดับต่ำทีเดียว การหาความรู้เกี่ยวกับศิลปะการจัดสวนที่เรียกตามภาษาบุรีดิเยอว่า ‘ทุนทางสังคม’ จึงเป็นวิธีการหนึ่งของงานศึกษาชิ้นนี้

วิธีการสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้กับตนเองเพื่อให้ผู้ศึกษาพูดคุยกับที่ๆกรณีศึกษา ‘รู้เรื่อง’ เริ่มต้นจากการสอบถามพี่นักจัดสวน การพูดคุยกับภูมิสถาปนิก เริ่มอ่านนิตยสาร/หนังสือที่นำเสนอเรื่องราวของการจัดสวน อย่างเช่น Home and Décor บ้านและสวน Room Life and Home และอีกหลายๆเล่ม การเดินเที่ยวงานบ้านและสวนแฟร์ เดินดูสวนที่ชนะการประกวดในงาน รวมทั้งการเข้าอบรมการจัดสวนด้วยตนเองโดยเลือกเข้าอบรมใน 2 หัวข้อ นั่นคือ การจัดสวนอย่างง่าย เพื่อเรียนรู้วิธีการออกแบบสวน การร่างแบบสวน ภาษาที่ใช้ในการพูดถึงสวน ต้นไม้ที่ใช้ในสวนแบบต่างๆ และ หัวข้อการออกแบบสวนแนวตั้งที่เป็นเทรนด์การจัดสวนรูปแบบใหม่ที่กำลังได้รับความนิยมในประเทศไทย

นอกจากการสร้างทุนทางวัฒนธรรมด้วยการเตรียมตัวด้วยตนเองแล้ว ประสบการณ์ที่ได้รับจากการไปพบที่ๆเจ้าของสวนจากคนแรกจนถึงคนสุดท้ายก็มีส่วนช่วยให้ผู้ศึกษามีทุนทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นเช่นกัน ผู้ศึกษาเปลี่ยนตนเองจากการเรียกต้นไม้ว่า ‘มัน’ เป็นการเรียกต้นไม้ว่า ‘เค้า’ หลังจากที่เรียกต้นไม้ว่า ‘มัน’ ตามที่ตนเองเคยใช้ในการสัมภาษณ์ที่ๆกรณีศึกษาที่เรียกต้นไม้ว่า ‘เค้า’ ตลอดเวลา ผู้ศึกษาเริ่มรู้จักวิธีการชื่นชมความงามของสวนและต้นไม้เหมือนที่ที่ๆกรณีศึกษาสอนให้ผู้ศึกษาเข้าใจ ผู้ศึกษาเริ่มเรียกสับปะรดสีว่า ‘บรอมมีเลียด’ แทนการเรียกชื่อเฉยๆว่าสับปะรดสี

การเรียนรู้ดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาก้าวสู่โลกของเจ้าของสวนมากขึ้น คำศัพท์ที่ไม่เคยรู้จักอย่างเช่น ฮาร์ดสเคป ซอฟท์สเคป ฟอรัม(ของต้นไม้) ถูกนำมาใช้ในการพูดคุยกับที่ๆเจ้าของสวนมากขึ้น เริ่มพูดคำว่า “ฮอ” เมื่อได้ยินชื่อต้นไม้ที่รู้จักมากขึ้นเรื่อยๆ เริ่มจดจำชื่อต้นไม้ยากๆได้มากขึ้น เริ่มเข้าใจสไตล์สวนที่มีชื่อฝรั่งๆ อย่างวินเทจ (vintage) ทรอปิคอล (tropical) อิงริช คอทเทจ (English cottage) และที่สำคัญก็คือเริ่มรู้สึกรักต้นไม้และสวน ทั้งที่ไม่เคยรู้สึกเช่นนั้นมาก่อน

ประเด็นคำถาม

ในส่วนที่หนึ่งผู้ศึกษาได้นำเสนอถึงเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ในส่วนนี้ผู้ศึกษาขอเสนอถึงประเด็นคำถามที่ผู้ศึกษาใช้ในการสัมภาษณ์และประเด็นคำถามที่ใช้ในการตอบประเด็นคำถามหลัก

ประเด็นคำถามที่ผู้ศึกษาใช้ในการสัมภาษณ์ คือ คำถามที่ผู้ศึกษาใช้ในการถามกรณีศึกษาในสถานการณ์การสัมภาษณ์จริง คำถามเหล่านั้นจึงเป็นคำถามทั่วไปที่ไม่มีมีนัยศัพท์ทางวิชาการเข้ามาเกี่ยวข้อง คำถามที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น สองส่วนคือ ข้อมูลส่วนตัวของพี่ๆกรณีศึกษา และ คำถามเกี่ยวกับสวน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ถามคำถามที่เกี่ยวข้องกับสวนก่อนเพราะคำถามดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความเป็นส่วนตัวน้อยกว่าและเป็นคำถามที่ผู้ศึกษาคิดว่าที่พี่ๆกรณีศึกษาอยากตอบมากกว่าข้อมูลส่วนตัว

คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่

1. เรื่องราวของตนเองและครอบครัว

- > ตอนนีทำงานอะไรอยู่ ทำงานที่ไหน ตำแหน่งอะไร
- > งานที่ทำเกี่ยวกับเรื่องศิลปะหรือเรื่องต้นไม้บ้างหรือไม่
- > ตอนเด็กๆเรียนอยู่ที่โรงเรียนเรียนอะไร จบมหาวิทยาลัยอะไร คณะอะไร
- > ตอนนี้อยู่ติดต่อกับเพื่อนๆที่โรงเรียนบ้างหรือไม่ เพื่อนๆทำอาชีพอะไรบ้าง
- > คุณพ่อคุณแม่เป็นใคร ทำอาชีพอะไร อาศัยอยู่ที่ไหน
- > คุณพ่อคุณแม่จัดสวนในบ้านบ้างหรือไม่ ท่านชอบต้นไม้อะไรบ้าง ท่านเสนอแนะอะไรบ้าง

2. รูปแบบการใช้ชีวิต

- > มีวันหยุด/เวลาว่างมากน้อยเพียงใด
- > ช่วงวันหยุด/เวลาว่างทำอะไรบ้าง อยู่ที่บ้านบ้างหรือไม่
- > ชอบกิจกรรมช้อปปิ้งหรือไม่ ไปช้อปปิ้งที่ใดบ้าง ช้อปปิ้งกับใครบ้าง เพราะอะไร
- > ชอบไปเที่ยวหรือไม่ ส่วนใหญ่เที่ยวที่ต่างประเทศหรือในประเทศไทย พักที่ไหนบ้าง ไปเที่ยวบ่อยหรือไม่
- > ประทับใจสถานที่ท่องเที่ยวที่ไหนบ้าง เพราะอะไร

- > ชอบฟังเพลงหรือไม่ ฟังเพลงอะไรบ้าง เริ่มฟังเพลงแนวที่ชอบเมื่อไหร่ เพราะอะไรจึงชอบเพลงแนวนี้

คำถามเกี่ยวกับสวน ได้แก่

1. ภาพรวมของสวนและบ้าน

- > จัดสวนมานานหรือยัง สร้างบ้านมานานหรือยัง
- > คิดอยากมีสวนในบ้านมานานแล้วหรือยัง
- > บ้านหลังเก่าเป็นอย่างไรบ้าง มีสวนอยู่ในบ้านหรือไม่ ถ้ามี แตกต่างหรือเหมือนกับสวนที่นี้อย่างไร ใครเป็นคนจัดสวน
- > ก่อนที่จะจัดสวน บ้านหลังนี้หน้าตาเป็นอย่างไร
- > คิดว่าสวนคือส่วนหนึ่งของบ้านหรือไม่ ถ้ามีบ้าน จำเป็นต้องมีสวนหรือไม่
- > ทำไมจึงอยากมีสวนในบ้าน ทำไมถึงคิดว่าสวนเป็นส่วนหนึ่ง/ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของบ้าน
- > เคยเห็นสวนที่ไหนมาบ้าง (บ้านคนรู้จัก/ร้านอาหาร) รู้สึกยังไงกับสวนนั้น เอาสวนแบบนั้น ออกแบบสวนในบ้านของตนเองบ้างหรือไม่ เอาสวนไหนมาออกแบบ
- > เคยอ่านนิตยสาร/หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสวนหรือไม่ นิตยสาร/หนังสืออะไร อ่านบ่อยหรือไม่ ทำไมจึงชอบอ่าน
- > ได้นำแบบสวนและความรู้จากหนังสือมาใช้กับสวนในบ้านตัวเองยังงัยบ้าง บอกนักจัดสวนว่าอย่างไรหรือนำมาจัดเองอย่างไร
- > มีภาพของสวนในฝันของตัวเองหรือไม่ สวนนั้นเป็นอย่างไร เหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่
- > คิดว่าสวนที่บ้านเป็นสไตล์อย่างไร แตกต่างจากสวนที่เคยเห็นมาอย่างไร
- > โดยรวมๆแล้วชอบสวนที่มีอยู่ตอนนี้หรือไม่ อยากเพิ่มเติมอะไรบ้าง
- > คิดว่าสวนสำคัญสำหรับตัวเองอย่างไรบ้าง
- > คิดว่าสวนมีหน้าที่อะไรบ้าง หน้าที่หลักคืออะไรบ้าง
- > ใช้ประโยชน์จากสวนอย่างไรบ้าง เคยนั่งปิกนิกหรือชวนเพื่อนๆมาสังสรรค์ในสวนหรือไม่
- > สมาชิกในบ้านชอบสวนนี้หรือไม่ ใครลงมาเล่น/มาใช้สวนนี้มากที่สุด
- > ชอบมุมไหนของสวนมากที่สุด เพราะอะไร
- > ชอบมุมไหนของสวนน้อยที่สุด เพราะอะไร
- > มุมไหนของสวนได้ใช้งานมากที่สุด
- > คิดว่าบ้านที่มีการจัดสวนต่างจากบ้านที่ไม่มีสวนอย่างไร (ในแง่ของ การใช้ประโยชน์

ความรู้สึกของเจ้าของบ้านและผู้อยู่อาศัย/ ความสวยงาม / ความรู้สึกของแขกที่มาเยี่ยม
เจ้าของบ้าน / ความรู้สึกของเจ้าของบ้านเมื่อมีแขกมาเยี่ยม)

- > คนที่มาเยี่ยมที่บ้านพูด/คิดเกี่ยวกับสวนที่บ้านว่าอย่างไร
    - กลุ่มเพื่อนพูดเกี่ยวกับสวนว่าอย่างไร
    - กลุ่มญาติพี่น้องพูดเกี่ยวกับสวนว่าอย่างไร
    - คุณพ่อคุณแม่พูดเกี่ยวกับสวนว่าอย่างไร
- เห็นด้วยกับคำพูดนั้นหรือไม่ จริงๆแล้วอยากให้แขกที่มาเยี่ยมชอบอะไรในสวน อยากให้
มุมไหนในสวนเป็นมุมที่แขกที่มาเยี่ยมสนใจมากที่สุด
- > ถ้ามีคนมาถามว่าสวนที่บ้านเป็นอย่างไร จะอธิบายเค้าว่าอย่างไรบ้าง
  - > คิดว่าสวนที่บ้านต่างจากสวนที่บ้านคนอื่นอย่างไร อะไรที่ทำให้ต่าง อะไรคือจุดเด่นของ
สวน

2. คำถามเกี่ยวกับต้นไม้

- > ชอบต้นไม้ต้นใดบ้าง ราคาแพงหรือไม่ ชอบเพราะอะไร
- > ตอนที่ปลูกแรกๆเป็นอย่างไรบ้าง ตอนที่ออกแบบสวนเลือกต้นไม้ต้นนี้เองหรือว่า
ใครแนะนำให้ ทำไมจึงอยากวางตรงนั้น เคยเห็นการวางแบบนี้ที่ไหนมาหรือเปล่า รู้สึกว่า
วางแบบนี้เหมาะสมแล้วหรือยัง
- > คุยกับนักจัดสวนเกี่ยวกับต้นไม้ว่าอย่างไรบ้าง เค้าแนะนำหรือไม่แนะนำต้นอะไร
- > มีต้นไม้ต้นไหนที่นักจัดสวนเสนอให้แล้วปฏิเสธมัย ทำไมจึงปฏิเสธ ถ้ามีสถานที่กว้าง
ขึ้น เปลี่ยนตำแหน่งของต้นไม้ เปลี่ยนสีของต้นไม้แล้วยังอยากปลูกต้นไม้ต้นนั้นในสวน
หรือไม่
- > เชื่อบเรื่องต้นไม้มงคลหรือไม่
  - เชื่อ - ไม่มงคลที่มีอยู่ในบ้านคืออะไรบ้าง ได้ความรู้เรื่องไม่มงคลมาจากที่ไหน
  - ไม่เชื่อ - เคยได้อ่านเรื่องราวเกี่ยวกับไม่มงคลหรือไม่ ทำไมจึงไม่เชื่อ

3. คำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบสวน

- > ตอนจัดสวนนี้ นำของตกแต่งสวน (ไห, ตุ๊กตาปูนปั้น, กระจกต้นไม้) อะไรมาเพิ่มเติมบ้าง
อุปกรณ์/วัสดุชิ้นไหน เป็นของเดิม/ชิ้นใดเป็นของใหม่
- > ของเหล่านั้นซื้อมาจากที่ไหน มีวิธีการเลือกอย่างไร รู้ได้อย่างไรว่าถ้าซื้อมาตกแต่งแล้ว
เข้ากันได้กับสวนของเรา ถ้าไม่เข้าทำกับสวนจะทำอย่างไร
- > ออกแบบฮาร์ดสเคป (ศาลา, ทางเดิน, บ่อน้ำ) อย่างไร ทำไมจึงชอบสไตล์นี้

- > คุยกับนักจัดสวนเกี่ยวกับฮาร์ดสเคปว่าอย่างไร เมื่อผลงานออกมาแล้วเป็นอย่างไรบ้าง ทำไมจึงชอบ/ไม่ชอบ

4. การดูแลสวน

- > ดูแลสวนเองหรือเปล่า ดูแลส่วนไหนบ้าง (รดน้ำต้นไม้, ตัดแต่งกิ่งไม้, ทำความสะอาดบ่อปลา) บ่อยเพียงใด
- > มีใครที่บ้านช่วยดูแลสวนบ้าง เขา/เธอช่วยดูแลดีมั๊ย
- > ในกรณีที่จ้างคนมาดูแล จ้างใครมาดูแลสวน เข้ามาดูแลสวนบ่อยหรือไม่ คิดค่าจ้างแพงหรือไม่ คนสวนทำงานส่วนใดบ้าง เราทำงานส่วนใดบ้าง
- > คิดว่าการดูแลสวนเป็นภาระมั๊ย เหนื่อยกับการดูแลสวนหรือไม่ คิดว่าการดูแลสวนเสียเวลาหรือไม่

5. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวน

- > สวนแห่งนี้ราคาเท่าไร มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ต้นไม้ราคาเท่าไร ค่าออกแบบราคาเท่าไร
- > เงินที่นำมาลงทุนกับสวนถือว่าเยอะหรือไม่ถ้าเทียบกับรายได้ทั้งหมด คิดว่ามากเกินไป/น้อยเกินไปหรือไม่ ทำไมจึงคิดเช่นนั้น
- > คนอื่นๆเห็นอย่างไรบ้าง คิดว่าเป็นสิ่งที่ฟุ่มเฟือยหรือไม่

คำถามเหล่านี้นำไปสู่คำตอบที่สามารถนำไปตีความได้อย่างหลากหลายและนำไปสู่การตอบประเด็นคำถามหลักที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ 2 ข้อ ดังนี้

1) การจัดสวนตกแต่งในบริเวณบ้านสะท้อนรสนิยมของเจ้าของบ้าน รวมทั้งสร้างความแตกต่างอันนำไปสู่การสร้างความเป็นสังคม (social distinction) ให้แก่เจ้าของบ้านอย่างไร

2) สวนที่เป็นวัตถุแห่งการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ได้สร้างอัตลักษณ์แก่เจ้าของสวนอย่างไร

จึงสรุปได้ว่า ในงานศึกษาเรื่อง สวนในบ้าน : การสร้างความเป็นสังคม ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยให้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นวิธีการหลัก และใช้วิธีการอื่นๆ ได้แก่ การสังเกต การใช้กล้องถ่ายรูปช่วยเก็บข้อมูล การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสร้างทุนทางวัฒนธรรม การสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้ตนเอง

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก ความทรงจำ การรับรู้ การประเมินคุณค่า และข้อมูลส่วนตัวที่ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจความหมายที่ผูกติดกับ

สวน ทู่นทางเศรษฐกิจ ทู่นทางวัฒนธรรม ทู่นทางสัญลักษณ์ รสนิยม ฮาบิทัส รูปแบบการใช้ชีวิต และชนชั้นทางสังคม ที่นำไปสู่การอธิบายถึงการสร้างความโดดเด่นทางสังคมซึ่งเป็นประเด็น คำถามหลักของงานศึกษาชิ้นนี้